

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Miroslava Šobra – „Jezera České republiky – fyzickogeografická a fyzikálně – limnologické poměry

Předložená disertační práce má 235 stran textu, včetně 164 zařazených obrázků a 24 tabulek. Vloženou přílohou je Mapa genetických typů jezer České republiky autorů J. Česáka, T. Hrdiny, B. Janského a M. Šobra. Práce se člení do 8. kapitol, které zahrnují kromě úvodu a celkového závěru historii geografického výzkumu jezer (zejména z hlediska geografického pracoviště Univerzity Karlovy), definici jezer, metody výzkumu, genetické typy jezer, genetické typy a vznik jezer na území České republiky, fyzikální vlastnosti vody jednotlivých typů jezer. Po formální stránce je práce velmi dobře vybavena, má dobrou grafickou úpravu, podrobné dílčí členění kapitol, výklad je věcný a srozumitelný a prokazuje rozhled autora v daném odborném zaměření. Práce je doložena bohatým seznamem literatury a dalších informačních zdrojů.

Zpracování disertační práce má osobitý ráz. Před vlastní zpracování tématu autor zařadil vzpomínku na prof. Švamberu, poděkování školiteli, přehled finančně podporovaných projektů a své osobní stanovisko k výzkumu jezer. Odborná část práce je psána s určitým nadhledem a využívá výsledky výzkumu autora disertační práce, ale i dalších pracovníků výzkumného týmu, včetně již publikovaných prací. Disertační práce se tak stává součástí rozsáhleji koncipovaného výzkumu. U všech map, morfometrických, fyzikálních a dalších údajů zařazených v disertační práci je proto přesně vyznačen zdroj.

Aktuálnost tématu disertační práce spočívá zejména v provedení a zhodnocení nových soudobých batymetrických měření a v rozšíření výzkumu na jezera antropogenního původu a na fyzikálně-limnologické poměry jednotlivých typů jezer.

Z názvu práce vyplývá především monografické pojetí tématu. V tomto smyslu je např. subkapitola 2.3 poněkud cizorodá, poskytuje však informaci o aktivitě autora na výzkumu jezer v zahraničí. Přesah prostorového rámce Česka

je patrný u některých částí i dalších kapitol. Tento širší záběr kapitol však přináší nové poznatky metodické (např. při hydrometrických činnostech a a zpracování dat) a vnáší prostor pro zobecnění a zařídění poznatků získaných výzkumem našich jezer. Oproti dříve a spíše ojediněle prováděným výzkumům našich jezer, předložená práce překvapuje svým komplexním pojetím (např. i zařazením kap. 7) a podílem na souhrnu nových poznatků, z nichž některé byly již publikované (Janský, Šobr a kol., 2003 a další).

Je tedy patrné, že tendence soudobého výzkumu jezer přináší obohacení hydrometrické technologie, nové batymetrické plány jezer, nově získané soubory morfometrických charakteristik, upřesnění některých limnologických definicí a propracovanější třídění jezer. Rozšíření výzkumu zahrnuje i oblast, kterou autor práce nazývá fyzikálně-limnologické poměry. Každá kapitola v předložené práci je tedy ve svém pojetí relativně svébytná a obsahuje nové poznatky, postřehy a náměty.

K práci mám následující poznámky, připomínky a dotazy:

- Na str. 56 je problematická formulace: „Příkladem je největší jezero světa Kaspické moře...“
- V práci uvedené batymetrické křivky znázorňují vztah hloubky a plochy jezera. Proč není v témže grafu znázorněn rovněž objem jezera s hloubkou (zvýšení názornosti, přehledu)?
- Subkap. 6.5 Organogenní jezera – mohl být zařazen alespoň výběr batymetrických map, v tab. 11 pak též morfometrické charakteristiky Velkého mechového jezírka u Rejvízu (údaje obsahuje i práce Janský, Šobr a kol. 2003). (U antropogenních jezer – subkap. 6.6.3.8 - jsou uvedeny v tab. 12 morfometrické charakteristiky pro 25 vodních útvarů a je využito výsledků dalších pěti autorů).
- Název a zaměření subkap. 2.2 mohlo být spíše obecné např. „Nová etapa geografického výzkumu jezer v ČR“. Zmínku o tom, že subkap. 2.3 poněkud z tématu práce vybočuje jsem již uvedl.

- V obr. 124 (str. 171) je chybné označení: „Teplá monimiktická“ místo „monomiktická“. (Ojedinelé překlepy se vyskytují i v textu – např. str. 193 poslední věta.)
- Upozorňuji, že u batymetrických map např. na obr. 64 a 65 je označní izobat a maximální hloubky poměrně zřetelné, ale není tomu tak např. u obr. 66 a 67. (Pro další předpokládané využití výsledků provedených prací bude vhodná grafická úprava některých map.)

Závěr

Doktorand Mgr. Miroslav Šobr splnil cíle, které jsou vytýčené v kap. 1.1 předložené disertační práce. Tato práce spadá do nové etapy geografického výzkumu jezer v České republice.

Přispívá k rozvoji metod výzkumu, seznamuje s aktuálními morfometrickými charakteristikami a dalšími vlastnostmi vodních útvarů již dříve zkoumaných i nově zařazených do výzkumu. Doktorand prokázal potřebné teoretické znalosti i schopnost k tvůrčí vědecké práci. Předloženou práci doporučuji k obhajobě.

Ostrava, 12.6.2007

Prof. RNDr. Ing. Vladislav Kříž, DrSc.